

Pályám emlékezetének empire tömörsége. És Csokonai prózastílusának, amelyik ebben a korban egyedül gyökerezik a beszélt nyelvben, nem lett volna szabad e részből elmaradnia! A tizenkilencedik század bemutatása még elnagyoltabb, még elmosódóbb. Az eligazodást megkönnyítette volna a biedermeier szempontjának felvévése, akkor nem kellett volna Fáy András *Bélieky-házának* és Jókai *Nepean-szigetének* stílusát egyformán romantikusnak elkeresztelni. Az újabb korszakok stílustörténetére még alig van kialakult terminológia, de azért ezt a kérdést sem lehet ilyen semmitmondó szavakkal elintézni, mint „egyéni stílus“. Az impresszionizmust és expresszionizmust tárgyaló fejezet sikerültebb érdeme, hogy modern íróinkat gazdagon mutatja be. Örültünk, hogy a fiatalokra külön is felhívja a figyelmet, Márai kitűnő prózáját azonban szemelvényekben is bemutattuk volna. Az expresszionizmust és a „tárgyi stílus“-t határozottabban el kellett volna választania, úgy, ahogy bemutatja, csak zavart okozhat. A modern magyar irodalomról szóló részben egyébként néhány egész közepes író túlértékel.

Általában úgy látszik, hogy a stílustörténet nem tartozik a szerző erős oldalai közé. A könyvnek egyik fontos hivatása lett volna, hogy ép a gyakran felületesen használt stílustörténeti elnevezéseket világosan, érthetően megmagyarázva közvetítse az iskolák felé, ennek nem tett eleget azzal, hogy le-ryomatott ilyen szavakat, mint „barok-rokokó“. El lehetne gondolkozni azon is, hogy a szellemtörténeti műszavaknak az olyan felületes alkalmazása, mint amilyennel ebben az összefoglalásban találkoztunk, nem ad-e könnyű fegyvert azok kezébe, akik — indokolatlanul bár, — ezt a módszert még mindig feleslegesnek találják iskoláinkban?

Jóval harmónikusabb a könyv második része, amelyik a „regény szer-vezetét“ mutatja be. De tollunk alá kívánczik az a kérdés, hogy vajjon a regény ilyen előtérbe helyezése indokolt-e, amikor a magyar szépprózáról van szó, amely legmagasabb csúcsait a novellában érte el? Ahogy Baránszky-Jób a regények szer-vezetének egyes részeit, a leírást, a párbeszédet, a jellemzést, a korrajzot, a szerkesztést, stb. bemutatja, az mégis nagyon hasznos lehet azoknak, akik a regényről tanítanak. És feltétlenül hasznos munka az egész könyv, mert a magyar széppróza anyagáról eddig még nem volt ilyen össze-foglalásunk s a könyv gerincét kitevő szemelvények, a helyenként rosszul felragasztott címké kellenére is, szép, gazdag képet adnak. Tanítanak. Kifo-gásaink mellett végeredményben hálásak vagyunk a szerzőnek ezért a képért a kezdeményezés nehéz munkája miatt is.

Baróti Dezső dr.

Az Új Könyvek Könyve. 170 író, művész, tudós vallomása olvasmányairól. Összegyűjtötte és bevezetéssel ellátta: **Kóshalmi Béla** Budapest, 1937. Gergely R. kiadása.

Annak, aki szereti a könyveket bizonyára érdekes olvasmánya lesz Kóshalmi Béla ankétja, melyben a legöregebbektől a legfiatalabbakig a magyar irodalmi élet számos képviselője beszél olvasmányairól. Antiintellektuális korunkban különös jelentősége van ezeknek, a legtöbbször mély lírával át-szótt vallomásoknak, azzal, hogy könyvek életalakító hatását mutatják meg.

Nehéz lenne jellemezni azt az irodalmi ízlést, amit a kötet visszatükröz. A magyar írók közül Ady hatása emelkedik ki, utána Arany Jánosé és Jókai Móré következik, ez utóbbi azonban leginkább a gyermekkori olvasmányok között szerepel. A gyermekkor olvasmányai közül sokan emlegetik Benedek Elek kitűnő meséskönyveit és Robinsont is. Meggondolandó, hogy az úgynevezett „ifjúsági írók“ közül senkinek sem említik meg nevét az anket során. Azoknak, akiknek irodalmat tanítanak, bizonyára sok okulást nyújt majd ez a rokonszenves anket és talán akadnak olyanok is, akiknek további olvasmányait alakítja. Közhalmi vállalkozását, azonkívül, hogy igen gazdag ízléstörténeti dokumentumot adott kezünkbe, ez a hatása is értékessé teheti.

Baróti Dezső dr.

Udvarhelyi Károly: Földrajzi munkanapló a polgári fiú- és leányiskolák I., II. és III. osztálya számára. 6 füzet. Szerző kiadása. VKM. engedélyének száma: 9466/1937. Eln. Szeged, 1937.

A gyakorló polgári iskola földrajzi szakvezető tanárának fenti címen megjelent új földrajzi segédkönyve betetőzése annak a már széles körben alkalmazott és bevált rajzoltató eljárásnak, melynek példatárát szerző 1933- és 1935-ben (második kiadás) „Mit rajzoljunk a földrajzi órán“ címen közrebocsátotta. Míg e gyűjteményes munkában szerző arra igyekszik útmutatást adni, hogyan kell a rajzolást szakszerűen és eredményesen alkalmazni a tanításban úgy, hogy abban a földrajz és módszerének vezető gondolatai is érvényesüljenek, addig a most megjelent földrajzi munkanaplókban az átlagos szükségletnek megfelelő mértéket törekszik felállítani, kiválasztva a kvalitatíve legjobb és legszükségesebb anyagot. A kiválasztott anyag részben rajzi, másrészt megfigyelésre és gondolkodásra utaló, tevékenységre nevelést előzve, híven a cselekvő iskola szelleméhez. Törekvésében figyelembeveszi a tanár és a gyermek teljesítőképeségét. Mérsékelt és óvatos anyagkiválasztása, továbbá a körvonalak előnyomtatása, valamint a feladatok szövegezése együttesen hivatottak a tanár és a gyermek munkájának könnyítésére, egyszerűsítésére. Ezt látszik igazolni az a szakvélemény, mely az új földrajzi segédkönyvről már kipróbálás alapján hangzott el: „*tekintve a megrövidített órákat is, a füzetek rendkívül hasznos szolgálatot tesznek a szaktanárnak, de főleg a gyakorlati oktatás keresztülvihetése és az eredmény biztosítása érdekében.*“

A munkanaplók módszere higgadt, kiegyensúlyozott, túlzásoktól mentes, összeállítása céltudatos és alkalmas arra, hogy szerzőnek eddigi ilyenirányú munkásságához simulva, a földrajz tanításának hasznára lehessen.

A munkanaplósorozathoz szerző még egy „Utmutató“ könyvecskét is szerkesztett, melyben ismerteti elgondolásait, közli indokait, ismerteti segédkönyvének feladatait, azok célját és értelmét.

(—)

Békési Gizella: A gyermek erkölcsi fejlődése és az erkölcsiség kísérleti vizsgálata. Szeged. 1936. 192 l.

A Herbart-féle pedagógia ellenhatásaként keletkezett újabb neveléstudományi irányok egyike az ú. n. morálpedagógia. Központi gondolata az er-